

bortrest till Uppsala för Danskafesten; hade jag då icke haft så brådtom med att skicka brevet till Arwidsson, som till på köpet var bortrest öfver Pingsthelgen, utan i stället sökt Bergfalk om Tisdagen, så hade jag då kunnat få alla de upplysningar, jag fick af honom i går, och på dem hade jag kunnat gifva Dig råd, som icke kommit för sent, såsom nu. – Men, menniskan spår och Gud rå. Det bästa är väl det, som skett; det skall en framtid upplysa. – Gå Du till Kuopio! Det är en landsflykt, som Du själf valt, i brist på något bättre. – Du är nu för gammal, att mer gifva Dig ut på äfventyr. Fortfar att lefva för din vetenskap; hon skall redan i sig själf vara belöning nog; men hon skall blifva det ännu mer, när Du, i fred för brödomsorgerna, kan ostörd öfverlemna Dig åt dina studier. – Jag säger: *ostörd*. Först och främst är det väl endast första halfåret, som kommer att kosta Dig någon möda; sedan hvad betyder det, att läsa 3 timmar om dagen och sedan vara ledig från alla bekymmer? – När har Du förr haft det så godt? – Och detta scholtvång, det kan ju icke räcka i så många år! Om de ock blefve 5, det är ju ingen evighet! – Om Du blott håller Dig fast och stadigt vid ditt uppsåt att gagna världen med ditt ljus, och för vetenskapen lefver uteslutande hädanefter som hittills, så försvinna dessa 5 år, så att Du icke till slut vet, hvart de tagit vägen. Icke hindrar Dig ödemarken att verka som tänkare för världen. Hjelper ingen annan dina tankefoster ut i världen, så vet Du att jag gör det. – Icke förstår jag rätt, huru Du kan säga, att ditt lif vore bortkastadt, för det Du icke lefver bland studenter och läser för dem, då Du har hela världen att läsa för. – Med ett ord tro, som jag tror: Det som sker, är alltid det bästa. –

Din vän
Zacharias Hæggström

P. S. Himmelen är i dag mulen, och litet regn har fallit; det ser illa ut för dem, som rest ut att roa sig öfver Midsommaren. Syster är utbjuden till ett landtställe hos sina tillkommande släktingar, och vi sitta hemma i morgon, om det regnar. I annat fall har vi tänkt på att begifva oss ut med våra barn till Ladugårds gårdet, der stort läger hålles i år, det största, säga de, som någonsin der varit samladt. Mag. Carlsten och Ignell har jag bjudit till middagen, i fall det regnar, och de icke företaga någon lustfärd åt landet. – Carlsten är min landsman, född i Umeå. Som Ignell säger, skall han vara en skarp och djupsinnig tänkare.

Eva och Barnen helsa så hjertligen till Farbror Snellman. –

78 C. H. SNELLMAN – J. V. SNELLMAN 25.VI 1843
HUB, JVS handskrifssamling

Palo den 25:te Junii 1843.

Käraste Son!

Egenkärleken måste vika, och jag fatta till pennan för at träffa dig med några rader i Helsingfors om det ock blifver dåligt, nog at förskräcka Dig.

Min fägnad var stor då Du återkom till Finland, och skref i Januarii månad; men sednast löftet at i alla händelser, *Volente Deo* besöka oss i höst, Electricerade mit hjerta med nytt mod att lefva till

den Dag.

Långt för detta skulle jag hafvit den fägnaden at uttrycka för Dig min tacksamhet till Allmakten som så Faderligen styrt Dina öden, och skänckt mig glada stunder, då jag icke långt emellan erfarit att Du lyckas väl nog i dit sträfvan, men brist på tid, som för Dig – och min dåliga hand, som jag alltid trodt skulle ännu förbättras för en stund, hafver vållat upskof till i morgon. Nu sitter jag ensam på Kivelä i en väl meublerad rymlig stuga med kammare (Mamma och Albert är i Kyrckan) Tobaks eld i Spisen, och hem växt Tobak i lådan; mig felar
10 intet af det nödortfuga; och kommer nöden, så är det hjälpt med en Lycklig tancke, och pull hard = ro hårdt: Sådant är lifvets lopp för mig, som för Dig så länge Gud förlänar hälsan; som är dyrast af allt, och jag hoppas at i min ålder sker förlossning hastigt: Jag känner mig tröttare och tröttare om morgnarne när jag måste till vägs at sköta mina arma kräk, En Häst, rättare Stod, och 6 stycke»n Får som i denna torra och kalla Vår ej finna föda ute, så at jag äfven i dag plockat gräs åt Stodet som tränger sig hem med sitt Lilla Föl.

Albert har varit hemma i vinter, men är nu arbetare på Keppos; här
20 hemma är och förblifver han blott Mammans Gässe, onyttig för sig och mig. Ännu måste jag nämna något om Hemmanshandeln innan handen tröttnar.

Ena köparen reder sig nog, men den andra är i dåligare ställning 200
Rubel» Silfver har jag Remitteradt Kyntzell, men det går i Ränta, om ej afprutning sker när ung Janne blifver myndig nästa Höst. Vår Sytning är 7 månader 1 kannan 5 d:o 1/2 d:o Mjölck 2 tunn»r Säd 2 Skrin»dor Hö, 2 famnar» Wed färdig: sedan 2 Tun. Land Jord, hälften ouptagen och Kivelä Torp ställe.

Först behöll Wi 2:ne kamrar och del i kök, men det kunde ej bära sig,
30 för Barn etc. utan, sålde för 50 Rüks»dale»r jemte delen uti kryddgård- den, och köpte Stuga sjelf. Nu kostar vår Bostad med uthus Circa 400 Rubel papper, och har utsådt 1/2 Tun»na Råg och 10 kappar Korn i Gräftland med dålig brodd i år. Sjelf sköter jag det hufvudsakliga dock icke med passion. Lente därföre är ock handen en Bondes.

Otto hafver reglerat sig väl nog, men tager nog höfligt an med odlingar, byggnader &c. och kör efter Guds ord med vid Hatt; hvarom Wi gnabbas i bland. Jag blifver Gud nå's aldrig Pietist efter deras åsigt,
||Psalm: 232, vers» 2.|| ehuru jag erkänner grunderna uti deras Tro; Nu kom i går en Billett med notice at Anna skänkt honom åter en rask Pilt.

Jag hade engång meningen i Wintras at besöka August, men det blef
40 så kalt mot Wären. Hans egenteliga missöde känner jag icke noga men det är beklagligt nog at Hans sjuklighet fortfar, Bjudningar och ressälskap var äfven at göra besök åt Uleåborg men måste uppskjutas till sommaren om det då blifver af Benjamin» och Montgomery äro sjukliga, och August for nyligen hem, för at öfver sommarn blifva i Pudas.

Jag borde äfven yttra mit deltagande om Din framtid som är ej efter
50 Vår önskan lofvande för det närvarande, men kan snart förändras, med litet Patience Volente» Deo». Skam är ock blifver det om Du länge blifver Rector, eller om Du lämnar Fädernelandet. Patres frukta säkert at De ej mera kunna skapa en Philosophiæ Magister, sedan Du hållit ord, och lärdt Læstadii Läsare at täncka. Biskop Melartin försäkrade mig dock i Gamla»Carleby, at Du brutit hornen af Dig, och will ej mera stängas med stympare.

Älskade Jannel! sorg icke för det Du icke har hem. Wi hafva ju en skymt af det stora hemmet i Gudomen, och höra icke mera till

omväxlings ekle» Wältnings Machinen; det är det samma hvar man wistas några år, allenast man är nyttig, Sig och andra. Lund vore ett Paradis i alt afseende, och Helsingfors ett Siberien för mig.

Jag lämnar alt resten hvad jag hade at skrifva till framtiden ett måste jag dock säga: träng varsamt till Gudomen at Ni Filosofher ej profanerar himelen (som Swedenborg säger) och möter Promethei öde! – Din Bok om Personligheten har jag ej bekommit, den Idén är gammal hos mig. Alles ist Gottes. Cura ut Valeas!

Din 10
Ömma Fader
C. H. Snellman

79 J. V. SNELLMAN – P. E. BERGFALK 26.VI 1843,
KONCEPT
HUB, Diverse brev

Högtärade Bror! 20

Endast glädjen att vara hedrad med ett ytterligare brev ifrån Bror ger mig mod att uppbära det i sanning bittra detta brev innehåller. Jag kan finna, att detta är framkalladt af några uttryck i min sednaste försvarsskrift, hvilka Bror ansett för otillbörliga. Om dessa verkligen finnas, så ber jag ödmjukast Bror förlåta mig – jag ber derom icke ceremonielt, utan innerligt och uppriktigt. Dock försäkrar jag, att jag icke med vett och vilja åsidosatt den högaktning, jag för Bror hyser, eller brutit mot den tacksamhet, hvartill Brors hittills så välvilliga 30
förfarande förbundit mig. Innehåller mitt brev upplysningar, hvilka Bror finner onödiga, vidrör det »saker, som varit Bror från de första Studentåren bekanta», så har detta sin grund i samma ämnens och förklarings stora betydelse för mig. Innehåller det »sarkasmer», så äro dessa af den art, att jag sjelf icke förstått dem. Jag eger blott ett utkast till brefvet och kan icke erinra mig dess innehåll ord för ord. Blott det minnes jag att jag en gång upprepat Brors ord: »lysande hämnd», och jag medger, att det skedde med öfvertygelse, att det ifrågavarande beviset icke var bevisande. Har Bror med »sarkasmer» förstått detta, så har jag således här att anlita Brors öfverseende för ett uppsåtligt fel. 40

Att jag velat »hafva rätt», deröfver synes det mig borde Bror icke förundra sig, mycket mindre harmas. Det är sannt, att Bror af välvilja skriftligen meddelat mig sina anmärkningar. Men dessa gälla en i tryck utgifven skrift, de gälla till en del åsigtter, hvilka jag med all min själs värma omfattar. Vid 37 års ålder har menniskan icke mera stort tid till opinionsomkastningar. Minst bör hon vid denna ålder bero af auktoritet, vore denna äfven den största. Hvad jag anfört och vidhållit har jag sökt att med bevis styrka. Äro dessa otillräckliga, så bevisar det min oförmåga, men det utgör icke ett fel emot Bror. Vore dock detta det enda Brors brev ger tillkänna, så hade jag derom tegat. Men Bror behagar anföra, att jag »öfverhalkat» de motsägelser, Bror laggt mig till last. Detta ord göres af det följande ganska slipprigt. Bror försäkrar: »emedan jag väl ej behöft denna anvisning (sarkasmerna) för att gissa till den förlägenhet, hvarmed en filosof finner, det han motsagt sig eller att han icke vetat allt, hvad han trott och gifvit sig 50